

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner (RP 58/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Rami Sampalahti, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör för juridiska ärenden Karoliina Kiuru, Keva.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Forum Artis ry
- Grafia ry
- Suomen Kirjailijaliitto r.y.
- Konstnärsgillet i Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kulturutskottet konstaterar att den föreslagna lagen om familjepensioner som beviljas utifrån extra konstnärspensioner har skrivits med utgångspunkt i bestämmelserna om familjepension i pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) och att arbetet har utförts med beaktande av statsrådets beslut om extra familjepensioner i anslutning till extra konstnärspensioner (216/1974) och den praxis som iakttagits enligt beslutet. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska det föreskrivas i lag om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, och rätt till pension är en sådan rättighet. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att ärendet regleras i lag.

Familjepensioner utifrån extra konstnärspensioner betalas till cirka 170 personer per år. I 2017 års budget reserveras cirka 1,1 miljoner euro för pensionerna. Kulturutskottet vill betona att även om pensionerna till konstnärers familjemedlemmar är av ganska liten betydelse för samhället i ett

Utlåtande KuUU 12/2017 rd

övergripande perspektiv, är familjepensionerna mycket viktiga för de familjemedlemmar till konstnärer som har rätt till familjepension.

En central ändring i reformen är att prövningsrätten utgår vid beviljandet av pension. Pension beviljas när den sökande uppfyller de villkor som anges i lagen. Enligt den gällande regleringen har beviljandet av familjepension innefattat prövning, och därför har det varit befogat att beslut om dem har fattats inom undervisnings- och kulturministeriet, som ansvarar för kulturfrågor. Att prövningsrätten utgår möjliggör enligt utskottets bedömning att beslutsfattandet kan överföras till Keva så som det föreslås i propositionen. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet utfärdas bestämmelser om ansökan om och betalning av familjepension samt om de uppgifter och utredningar som ska ingå i ansökan. Utskottet vill framhålla att förfarandet för att ansöka om pension bör göras enkelt och smidigt. Det kommer in ungefär 15 stycken ansökningar per år.

Den väsentligaste skillnaden jämfört med bestämmelserna i pensionslagen för den offentliga sektorn är enligt utredning till utskottet inkomstgränsen: om den överskrids blir följden att den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension, medan motsvarande pensionssystem har arrangemang för en harmonisering av familjepensionen. Gränsen föreslås vara bunden till den extra konstnäerspensionens belopp, som är cirka 1 330 euro per månad. Kapitalinkomster räknas inte som inkomst som drar ner på pensionen. En annan betydelsefull skillnad är att förslaget inte ger en tidigare make rätt till efterlevandepension, även om han eller hon skulle ha haft rätt till underhåll av den avlidne mottagaren av extra konstnäerspension. Antalet personer som får underhåll är enligt propositionen ringa, och därmed skulle den ovan avsedda begränsningen bli tillämplig ytterst sällan.

Kulturutskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet ska bedöma betydelsen och behovet av de ovan konstaterade begränsningarna för att få pensionen med beaktande bland annat av att enligt nuvarande tillämpningspraxis har man de facto iakttagit en inkomstgräns på 2 000 euro, och överskrids den har efterlevandepension inte betalats. Utskottet välkomnar att inkomstgränsen i anslutning till pensionsbeloppet och erhållande av pension föreslås bli knuten till ett index.

Utskottet vill också hänvisa till sitt utlåtande om lagen om extra konstnäerspensioner (KuUU 1/2016 rd — RP 121/2015 rd). Där konstaterade utskottet att antalet nya pensioner som beviljas och delpensioner som höjs fastställs årligen i statsbudgeten (51 st. 2016). Budgetbehandlingen ger således möjlighet att i förekommande fall justera antalet nya pensioner som beviljas. Det stora antalet årliga pensionsansökningar (ca 500 per år) visar att det finns ett behov av extra konstnäerspension. När de stora åldersgrupperna avgår med pension ökar behovet av att justera antalet pensioner som beviljas.

Kulturutskottet vill i detta utlåtande inskräpa att konstnärers inkomstbildning fortfarande är ganska blygsam, stipendietagarnas intjäning av pension är liten och exempelvis privata pensionsförsäkringar är möjliga endast för ett fåtal. Konstnärernas pensionskydd kräver fortfarande utveckling.

Utskottets slutsats

Kulturutskottet tillstyrker propositionen.

Utlåtande KuUU 12/2017 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet anför

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 28.6.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Pilvi Torsti sd
ersättare Petri Honkonen cent
ersättare Eeva-Maria Majjala cent
ersättare Lea Mäkipää na
ersättare Veera Ruoho rruo.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.